Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀγγελικὴ Ζησιάρης
KOR

ΠΟΙΗΜΑ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΦΩΝΗΘΕΝ

ΕΝ ΝΕΩι ΦΑΛΗΡΩι

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΥΨΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΣΗΜΑΙΑΣ

ΕΝ ΕΤΕΙ 1821 ΤΗι 25η ΜΑΡΤΙΟΥ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΕΝ ΑΓ. ΛΑΥΡΑι

ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΡΗΝΟΥ ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΗΡΩΪΚΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΟΡΔΟΡΟΥΜΠΑ

Ἀνθυπολοχαγοῦ Ἀποστράτου.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
44
Ιω. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΗΧΑΣ
ΕΦΟΡ. ΒΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΚΑΛΛΟΥΣ

1885

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΟΙΗΜΑ ΗΡΩΙΚΟΝ ΤΟΥ 21 ΤΗΣ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ

ΕΝ ΤΗ ΑΓΙΑ ΛΑΥΡΑ

Ὦ γῆ εὐαγγελίζου
χαρὰν καὶ εὐτρεπίζου.

—

Ὦ ὑπέρλαμπρος ἡμέρα!
τῆς Ἑλλάδος σωτηρία!
σήμερον εὐηγγελίσθη
δι' ἡμᾶς ἐλευθερία.

—

Σήμερον ὠρκίσθ' ὁ Ἕλλην
κ' εἶπε τὰν ἢ ἐπὶ τὰν
ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
ἔνδοξον τὸ τελευτᾶν

—

Σὰν σήμερον ἐλάβομεν
τὸ φῶς ἐλευθερίας,
τὸ Πνεῦμα τὸ οὐράνιον
κατὰ τῆς τυραννίας

—

Δὲν ἐφείσθη ἡ Ἑλλὰς
αἱμάτων καὶ θυσίας
ἀλλ' οὐτ' αὐτὰ τὰ τέκνα της
οὔτε περιουσίας

—

Ἀλλ' ἔδραξαν τὰ ἄρματα,
κατὰ τῶν Μουσολμάνων,
τοὺς ἔσφαζον ἀνηλεῶς,
χωρὶς καιρὸν νὰ χάνουν

—

Τὸν γέροντα ἐκύτταζον,
τὸν Γερμανὸν ἐκεῖνον,
ποῦ 'κράτει τὴν σημαίαν μας,
πρηνεῖς τὴν προσεκύνουν.

—

Καὶ αἱ κόραι τοῦ Μωριᾶ,
ἐμπρός του γονατίζαν,
ἄντικρυ τῆς σημαίας μας
ποταμηδὸν δακρύζαν!!

—

Μία μὴ μείνῃ ἀπὸ μᾶς
φωνάζουν στεντωρυία,
ναί! ἢ ὁ θάνατος γιὰ μᾶς,
ἢ ἡ ἐλευθερία.

—

Ὦ! αἴσθημα ἡρωϊκόν,
ἀπὸ τὰς ἡρωΐδας,
τὴν ἐλευθεριὰ ἐγύρευον,
κ' ἐκεῖ εἶχον τὰς ἐλπίδας

—

Κ' ὁ Βύρων εἰς τὸ πλάγιτου,
ἑλληνικὰ νδυμένος,
κ' ἑλληνικὸν σελάχιον
στὴν μέσην του ζωσμένος

—

Τὸν 'κύτταζαν οἱ ἕλληνες
καὶ πᾶσαι ἑλληνίδες
θαβώριον σχημάτιζεν
Ἡλίου τὰς ἀκτῖνες!

—

Πόθεν ἐστάλη; (ἔλεγαν)
μήπως παρὰ ὑψιστου;

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἢ ἀπ' τήν γενναιότητα
καὶ βούλησιν 'δικήντου;

—

Πράγματι ὁ ἀτρόμητος!
μὲ βούλησιν δικήν του,
ἄφησε τοὺς γεννήτορας,
κ' ὅλους τοὺς συγγενεῖς του!

—

Ὡς τοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος!
ἦλθεν εἰς τὴν ἑλλάδα
ἄχ! θῦμα ἐγένετο! χιαὐτὸς
στ' ἀγῶνος τὴν κοιλάδα

—

ὢ! τὶ ὡτίον τρομερόν
ν' ἀκοῦς ἀπ' τὸ Λονδῖνον
αὐτὸς ὁ Λόρδος (Beyron)
δὲν πτοήθη τὸν κίνδυνον;

—

Ποῦ εἶσαι γέρον Γερμανέ!
ἐλθὲ νὰ μᾶς κυττάξῃς
ἀπὸ τῆς Λαύρας τὴν μονὴν
χαίρων νἀναστενάξῃς!

—

Νὰ ἰδῇς ἐδῶ τὶ γίνεται!
ἀπὸ τὰ σπέρμα τά σου
ἰδοὺ καὶ ἡ σημαία σου
ἐδῶ εἶνε κοντάσου!

—

ὢ γῆ αἱματοβάπτιστος!
καὶ κόκκαλον σπαρμένη!
κυττάξατε αὕτ' εἶν ἡ γῆ!
ἡ αἱματοχειλισμένη;

—

Κυττάξατε τὰ ὅπλα των,
πυρίτιδα μυρίζουν,
ἀκούω τὰς πυρόπετρας
μοὶ φαίνεται πῶς τρίζουν.

κυττᾶτε τὰ σελάχια των!
πῶς τ' ἄχουνε ζωσμένα
κύττα τὰ γιαταγάνια των
πῶς τ' ἄχουν τροχισμένα!

—

ὦ! τὶ σπαθιά εἶνε αὐτὰ
τὰ βλέπω κοκκινίζουν
καὶ ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν Τουρκῶν
δὲν βλέπετε! ἀχνίζουν.

—

Μπᾶ νὰ καὶ τὸ γιαταγάνιον
Θωμᾶ! αὐτοῦ τοῦ Γκόρπα!
ποῦ τὰ κεφάλια τῶν Τουρκῶν
ἔκοπτε καὶ 'σκόρπα!

—

Αὐτὸ τὸ γιαταγάνιον
τὸ ἄδραξε τοῦ Τούρκου
ὁ Γκόρπας τότε ὁ Θωμᾶς
ναὶ! τὸ παιδὶ τοῦ Βούλκου.
(Μεσολογγίτης)
Ἀπέθανεν ὁ δυστυχὴς
στὴν ψάθαν ξαπλωμένος,
τὸ πρόσωπόν του ἐφαίνετο
πῶς στέναζ' ὁ καῦμένος.

—

Κύτταξ'αὐτοὺς τοὺς Ἥρωας
τοὺς 'δῶ ζωγραφισμένους
καμάρωστους ὦ οὐρανέ;
τοὺς αἵματι βαμμένους;

—

Ὢ τί μνημεῖον εἶν' αὐτό!
ὦ πῶς τρέμω νὰ σταθῶ!
τοῦ Καραΐσκου εἶν' αὐτό!
χρυσοῦν πρέπει νὰ τ' ἀσπασθῶ!

—

Δὲν θὰ σοῦ ἔπρεπ' ἥρωα!
γιατ' ἔκλεισες τὸν Βέην!

ἐκεῖ εἰς τὴν Ἀράχοβαν
αὐτὸν τὸν Μουσταμβέην.

—

Οὐδέν' ἀπὸ τοὺς ὀπαδούς τ'
ἄφησες νὰ γλυτώσῃ'
ἀλλ' οὔτε τὸν Μουσταμβεην,
σ' Ἀθήνας γιὰ νὰ σώσῃ!

—

Ἑπτὰ χιλιάδες ἤτανε
ὅλοι Ἀρβανιτάδες,
σὺ καὶ ὁ Γαβριὴλ εὑρεθήκατε
καὶ ὀλίγοι χατζαράδες.

—

Καὶ ὁ Μακρῆς ἀπ' τὸ Ζυγὸ
μὲ μερικοὺς Ζυγιώτες
ἔδοσαν τὲς γιαταγανιὲς
τὲς φοβερὲς τὲς πρῶτες.

—

Ὀλίγοι ἦσαν ἀπ' τὸ Δαδὶ
καὶ ὀλίγοι Εὐρυτάνοι
πέρασαν τὴν Ἀρβανιτιὰ
ὅλην στὸ γιαταγάνι!

—

Ἀφοῦ τοὺς ἐξεπάστρεψαν,
ἦλθε καὶ εἰς Ἀθήνας!
ἄχ! κατηραμένος ὁ καιρὸς!
ὡς καὶ αὐτὸς ὁ μῆνας.

—

Ἡ ὥρ' ἐπικατάρατος
κ' ἐκεῖνο τὸ σραιράκι,
ποῦ 'ξάπλωσε τὸν ἥρωα
γίγαν' Καραϊσκάκη!

—

Φεῦ! τὸ χιεσέμι ἔπεσεν!
τὰ πρόβατα 'σκορπίσαν,
ὥρμησαν εἰς τὴν θάλασσαν
κ' ἐκεῖ τὰ κυνηγῆσαν!

Καὶ μὲ αὐτὴν τὴν συμφορὰν,
πάλιν δὲν δειλιάζουν
ὀπίσ' ἐγύρισαν εὐθὺς τοὺς
Τούρκους τοὺς τρομάζουν!

—

Χέρια, μὲ χέρια πιάσθηκαν,
πλεκτὰ τὰ γιαταγάνια!
ἐκρύβη τὸ τ' ὁ Ἥλιος.
δακρύζουν τὰ οὐράνια!

—

Ῥεῦμα αἱμάτων ἔτρεχεν
ἐδῶ στὸν Φαληρέα,
στρώματα τὰ πτώματα!!
κ' μέχρι τοῦ Ἱερακία

—

ἄχ. σφάλισον στόμα μου μὴν λὲς,
κ' σὺ καρδούλαμου μὴν κλαίς!

—

Τοὺς ἔβλεπεν ὁ Παρθενὼν
τὰ τείχη του ἐτρίζαν
καὶ αἱ μαρμάρινοι θεαὶ
ὡς καὶ αὐταὶ δακρύζαν.

—

Φαινόνταν πῶς μιλούσανε
πῶν ἄνοιγαν τὸ στόμα!
τὴν γῆν παρεκαλούσανε
νὰ τὰς σκεπάσ' μὲ χῶμα!

—

Νὰ μὴν τὰς εὕρ' Ἀγαρηνὸς
τὴν παρθενιὰ μὴ χάσουν,
ἡ Ῥέα καὶ ὅλοι οἱ θεοὶ
ἔλεγον νὰ προφθάσουν.

—

Ἀλλ' οἴμοι! αἱ κακότυχες!
δὲν τσ' ἔγεινεν ἡ χάρις,
διότι ἐσκοτώθηκεν
μέγας θεὸς ὁ Ἄρης(Καραϊσκάκης).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὁ ἀρχηγὸς ποῦ ἔπρεπε
στὴν Ἤπειρον κατόπιν
καὶ Θεσσαλίαν νὰ διαβῇ
νὰ φρίξῃ τὴν Εὐρώπην

—

Μὲ τὸ σπαθίτου νὰ παρθοῦν
αἱ χῶραι τῶν ἑλλήνων,
ὄχι μικρὸν τεμάχιον
καὶ ἀπὸ τὸ Βερολῖνον

—

Λαμπρούς πατέρας ἄτωμεν!
Ποθεῖτε τοὺς προγόνους,
ἂν θέλητε νὰ λάμψωμεν
κ' ἡμεῖς εἰς νέους χρόνους.

—

Αὐτοὶ εἶνε οἱ Ἥρωες
ποῦ 'δόξασαν τὸ ἔθνος
αὐτοὶ ναί! ποῦ μᾶς ἔβγαλαν.
τὸ τρομερὸν μας πένθος

—

Μάλιστα οἱ πατέρες μας
τὰς φλέβας των ἀδειάσαν,
τὸ αἷμα ἔρρεε παντοῦ
κ' αὐτοὶ δὲν 'δειλιάσαν!

Ἡ τρομερὰ ἔξοδος τῆς γενναίας καὶ ἀτρομήτου φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου.

'Απ' τὴν Κλείσοβα ἐφάνη
τῆς ἐξόδου γιαταγάνι.

—

ἐκ' εἶνε τὸ νησίδιον,
ἁγίας μας Τριάδος,
εἰς ἐκεῖνο συνετρίβη
στόλος καὶ στρατὸς μεγάλος!

—

Τοῦ 'Ιβραήμ καὶ Κιουταχῆ
τ' ἀνθρωπόμορφα θηρία
εὗρον εἰς τὴν θάλασσάν της
ἐκδικήσεως ἀνδρεία

—

Κλείσοβα δεδοξασμένη!
ὦ πολυπαθής μου νῆσος
δὲν μᾶς λέγεις τί συνέβη;
τί ἠσθάνθης ἐνδομύχως;

ὅταν στρατιαὶ σχεδίαι,
τὴν ἀκτήν σου ἐκυκλώσαν
καὶ ἀπειλητικῶς προὐχώρουν
τὴν τιμήν σου δὲν πληγώσαν!

—

'Π' τὸ Βασιλάδι ἤτονε καὶ
μέχρι Γαβρολίμνης
καράβια κατὰ σειρὰν
εἶχεν ὁ 'Ιβραήμης.

—

ὅταν ἠγκυροβόλησαν
ὁ κρότος τῶν ἁλύσσων!
'τάραξε τὰ θεμέλια
τῶν δύο τούτων νήσων!

—

'Αστραπηδὸν τὸ σύνθημα
ἵνα πυροβλήσουν,

τοὺς ἥρωάς μας μαχητὰς
μήπως καὶ τοὺς φοβίσουν.

—

Ἀτάραχοι οἱ μάχηταί,
ποσῶς δὲν ἐδειλιάσαν
ἀλλὰ μὲ γενναιότητα
τὰ ὅπλατων ἀδράξαν.

—

Τηλεσκοπεῖ ὁ Ἰβραήμ
βλέπει ἑτοιμασθήκαν
καὶ λέγει εἰς τὸν Κιουταχῆ
τοὺς βλέπεις πῶς ἐμβῆκαν;

—

Νὰ ἰδοῦμε λέγ' ὁ Κιουταχῆς
τὰ βλέπεις τὰ νησία;
ἐκεῖ θὰ δῇς τὸν θρῆνόντων
στὰς λέμβους των θυσία.

—

Βλέπω καὶ κάτι πάτηρα
Πῶς; σάλια τὰ λέγουν;
ἀλλ ἂς ὑπάγουν καὶ αὐτὰ
χρειάζονται νὰ καίουν.

—

Πῶς! τί; τῷ λέγ' ὁ Ἰβραήμ
εἶμαι ὡσὰν ἐσένα
ποῦ ἔρριπτες τὰς βόμβασσου
στὴν μάνδραν στὰ χαμένα

—

Μὲ βλέπεις καθυπέταξα
ὅλους τοὺς Μωραΐτας
Σουλιώτας δὲ χειρότερα
καὶ τοὺς Μεσολογγίτας!

—

Δὲν ἔχασε παλύν καιρὸν
γρήγωρα τοῦ τὸ πράττει
στρατὸς νὰ ἔμβῃ στὴν γραμμήν
ἀμέσως διατάτει.

Τοὺς δείχνει τὸ νησίδιον,
τοὺς λέγει ὡς ἐσπέρας
ναί! τέφρα νὰ τῷ κάμητε
νὰ τὸ σκορπίσ' ἀέρας.

—

Μήπως καὶ δειλιάσητε
καὶ ἐλθῆτε 'ντροπιασμένοι!
μὰ τὸν προφήτην σᾶς τὰ λέω,
εἶσθ' ὅλοι κρεμασμένοι!

—

Λέγ' εἰς τούς ἀξιωματικοὺς
ὅσοι ἄν δειλιάσουν
νὰ τοὺς καρατομοῦν εὐθύς,
χωρὶς καιρὸν νὰ χάσουν

—

Ἀμέσως ἐξεκίνησαν,
ὄργανα παιανίζουν,
οἱ οὐλεμάδες ἔκραζον
Προφῆτα! νὰ νικήσουν!

—

Τζαβέλλας τότ' ἐφώναξεν.
Σουλιῶται Μωραΐται!
Μεσολογγῖται τρομεροὶ
καλῶς νὰ τοὺς δεχθῆτε!

—

Σταθῆτε! . . . κ' εἶνε μακρυὰ
ἀφῆτε νὰ σιμώσουν
κ' ἔχω τὴν πεποίθησιν
πῶς δὲν θὰ μᾶς γλυτώσουν!

—

Τριακόσιοι ἦτον οἱ μάχηται
τοὺς Τούρκους ἐτρομάξαν
ἀπὸ ἀνθρωπίνην δύναμιν
ναί! Πλείονα ἔπραξαν..

—

Ἡ θάλασσα 'κοκκίνισε
τὸ κῦμ' αἷμ' ἀφρίζει

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῶν τηλεβόλων ὁ καπνὸς
τὸν Ἥλιον σκοτίζει!

—

Ο ΘΡΗΝΟΣ ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

—

Πῶς μᾶς τρομάζουν αἱ σκιαὶ
τοῦ Βύρωνος καὶ Μάρκο,
καὶ τῆς Λαμίας τὸ σουβλί,
ποῦ σούβλισαν τὸν Δῖάκο;

—

Σήκου Μάρκε νὰ ἀκούσῃς,
ἤλθομεν ν' ἀναμνησθῶμεν,
τὸν μέγαν σας ἡρωϊσμὸν,
σήμερον ἐξυμνοῦμεν!

—

Τὰ εἶδες ἥρωα αὐτὰ;
θὰ ἦσο σκοτωμένος,
ἐπάνω εἰς τὸν ἵππον σου
στὸ σάγμα φορτωμένος!

—

Σὺ δὲ, ὦ Βύρον, δὲν μᾶς λές;
καὶ σ' ἤσουν 'πεθαμένος;
ἐκεῖ εἰς ἕνα σίκημα
ἤσουν ταριχευμένος;

—

'Αλλ' ἡ καρδιά σου εἶν' ἐδῶ,
δὲν ὁμιλεῖ ἐκείνη;
καὶ κἄτι τι νὰ μᾶς εἰπῇ,
ἐτότες τί ἐγείνη;

—

Σὺ Κυριακούλη τί θά πῇς;
τὸν μύστακά σου στρίβεις.
σὲ βλέπω ἀναπαύεσαι
καὶ ὁμιλιὰ δὲν δίδεις!

'Σκοτώθης καὶ σὺ Λάκωνα;
ὁ μύσταξ σου ἐλοιώθη;
τὸ ἱερόν σου λείψανον
ἄραγε 'κεῖ ἐχώθη;

—

Μαχόμενον σ' ἐκτύπησαν,
Λάκων Μαυρομιχάλη,
Πάρτε με! . ε . (εἶπε σιγαλὰ)
μὴ μ' πάρουν τὸ κεφάλι).

—

Σύντροφοι τότε ἔδραξαν
στὸν ὦμόν των σ' ἐπῆραν
καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον
εἰς τὴν στιγμὴν σ' ἐπῆγαν!

—

Καὶ τέλος πάντων τί νὰ 'πῶ;
Ποῖον νὰ ἐρωτήσω;
περὶ τῆς τρομερᾶς νυκτὸς
νὰ σᾶς πληροφορήσω;

—

Τὰ σκεπασμένα κόκκαλα,
κἄτι θὰ μᾶς εἰποῦνε!
στὴν ἔξοδον τί ἔγεινε,
ὅπ' ἤθελον νὰ βγοῦνε;

—

Δὲν ὁμιλοῦσι καὶ αὐτὰ
θὰ εἶναι σκοτισμένα,
ἔχουν σπαθιὲς στὴν κεφαλὴν
καὶ εἶν' ἡσυχασμένα!

—

'Εσὺ Τζαβέλλα νὰ εἰπῇς!
ποῦ ἤσουνα αὐτόπτης
καὶ ὁ Μαχρῆς ποῦ 'τανε 'κεῖ
εἰπέτε μας ἐν πρώτοις.

—

Ἂν τὸν 'Αθανάσι εἴδατε!
τὸν Κότσικα ἐκεῖνον

ἦτον ἔχει παρὼν κ' αὐτὸς
εἰς τὸν μεγάλον θρῆνον;

—

Νὰ τώρα μᾶς τὸ εἴπανε!
ἐκεῖ ὅπου 'πηλάλει
καὶ ἔπεσεν ἀνάσκελα
'κτυπήθη στὸ κεφάλι!

—

Καὶ τὸν Καψάλη εἴδατε;
στὴν πυριτιδαποθήκην;
Μὲ ματζὰ τὸν εἴδαμεν
Π' ἔκαμνε διαθήκην.

—

Μ' ἕνα δαυλόν στὸ χέριτου,
ἐκεῖ καὶ λαβωμένοι,
'μπροστά·τ' εἶχε πυρίτιδα,
καὶ τὸν ἐχθρὸν προσμένει

—

Νύκτα ἤτονε παιδζά,
καὶ ποῖον νὰ ἰδοῦμεν:
τὸ σύνθημά μας ἤτανε
στὸν Ἅτ Συμεὼν νὰ βγοῦμε.

—

Τὸ τὶ ἐπάθομεν ἐκεῖ!
δὲν λέγει ἱστορία
μᾶς πιάσανε τὸ σύνθημα
ἐκεῖνα τὰ θηρία

—

'Αλλὰ ὁ λέων τοῦ Ζυγοῦ!
τὰ ἴχνητων μυρίζει
Τοῦρκοι! βγάλλει μιὰ φωνή!
ὀπίσω τοὺς γυρίζει!

—

Αὐτὸς τῷ τὰ 'ξεπλήρωσεν
ὅ,τι τό χρεωστοῦσεν
Βοστάμβεη εἰς 'Αράχοβαν
ὁπόταν ἀπερνοῦσεν!

Τρέξε Μακρῆ τοῦ φώναξεν
"Ηρως Καραϊσκάκης,
στὴν ῥάχιν ὅ,τι ἔπαθες!
ξεπλήρωστα δεκάκις.

—

"Ας τοὺς ἀφήσωμεν αὐτοὺς!
καὶ ἂς ἔλθωμεν στὸ θέμα
στὴν ἔξοδον τὶ ἔγεινεν
ἐχύθη πολὺ αἷμα;

—

Σπαραξικάρδιος νυκτιά,
ἐκείνη τοῦ Λαζάρου,
σὰν πίσσα 'ταν ὁλόμαυρη
ὡς πρόσωπον τοῦ Χάρου!

—

Σιγὰ σιγὰ 'πιπτε βροχὴ!
Θεὸς ἀναστενάζει
τὰ ἀγγελικά του τάγματα
εἰς λόχους τὰ μοιράζει!

—

'Αμέσως ἐδιέταξεν!
ἐδῶ νὰ εὑρεθῶσι!
στοὺς ἥρωάς μας μαχητάς,
νὰ παρουσιασθῶσιν!

—

Λόχους ἀγγέλων ἀπ' ἐδῶ!
λόχους κ' παρὰ πέρα!
κύκλῳ τὸ Μεσολόγγιον
τὸ εἶχον τὴν ἑσπέρα!

—

Τ' ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ,
τοῦ ἔδωσε στεφάνι,
μὲ αὐστηρὰν διαταγήν,
στὸν πρέποντα νὰ βάνῃ!

—

Τοὺς φεύγοντας τὸν κάλαμον
αὐτοὺς δὲν λογαριάζει,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀλλὰ οὔτε εἰς τὴν κεφαλὴν
στέφανον νὰ τοὺς βάζῃ.

—

Ἄνοιξεν ὁ Παράδεισος!
ἄνθ' εὐωδιάζουν,
γιὰ νὰ ὑπάγουν αἱ ψυχαί,
τὸν τόπον ἑτοιμάζουν!

—

Καὶ τότε λέγει ὁ Ἀδάμ!
ἐγέρθητε προφῆται!
ψυχὰς ἡρώων εὐγενῶν!
ἵνα ὑποδεχθῆτε!

—

Καὶ εἰς τὴν πύλην στέκεται
Ἀπόστολος ὁ Πέτρος,
καὶ μὲ χαρὰν τοὺς δέχεται
μὲ δόξαν ὑπερμέτρως!

—

Μὲ τ'ἅρματάτων πήγαιναν!
ψυχαὶ ἁρματωμέναι!
μὲ κόκκινα ἐνδύματα!
καὶ ὅλαι 'ματωμέναι!

—

(Τοὺς λέγει ὁ Ἀπόστολος!)
(Τὰ ὅπλα νὰ τ' ἀφῆστε)
(ἔξω ἀπ'τὸν παράδεισον)
ἐὰν εὐχαριστῆσθε!)

—

Καὶ ὁμοφώνως ἔκραξαν
τὰ παίρνομεν μαζίμας,,
θὰ τὰ κρεμάσωμεν ἐκεῖ
νὰ χαίρῃ ἡ ψύχή μας!

—

Τὰ πάντα εἶνε ἕτοιμα!
τῆς θείας προστασίας,
ἂς φέρωμεν εἰς μνήμην μας
Τὰς τρομερὰς θυσίας.

ὦ! τὶ ἑσπέρα φοβερά!
δὲν μὰς κατατρομάζει;
ἕκαστος ἂν ἀναμνησθῇ
δὲν θὰ ἀνατριχιάζῃ:

—

Αὐτοὶ δὲν 'συλλογίσθηκαν!
ἐλευθεριὰ ζητοῦσαν
μὲ τὸ σπαθὶ στὴν δεξιὰν
σ' αὐτὴν ἐπροχωροῦσαν.

—

'Εμπρὸς! ἐμπρὸς! φωνάζαν!
καὶ τὸν Τοῦρκον ἐτρομάζαν!

—

"Εξοδον ἐφώναζον παντοῦ!
ὅλοι ἀνεκατωθῆκαν,
ἐπάνω εἰς τὴν γέφυραν
ὅλ' ἐσωματωθῆκαν!

—

Οἱ ἄνδρες ἐξεσπάθωσαν,
αἱ γυναῖκες περιμέναν,
εἶχον ἔξω τοὺς μαστοὺς,
τὰ βρέφητων 'βυζαίναν

—

Νάνι! σιγὰ 'ψιθύριζαν,
νὰ τὰ ἀποκοιμίσουν,
καὶ σιγανὰ περπάταγαν
νὰ μὴν τὰς ἀγροικήσουν!

—

Τὶ δρόμος τρομερώτατος!
καὶ μᾶλλον ἀγριώτατος!

—

Νὰ! ἔτριζεν ἡ γέφυρα
καὶ ἀμέσως ἐκρημνίσθη!
εἶν' ζῶντες 'δῶ πολλοί,
οὐδεὶς ζωῆς ἐφείσθη!

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καὶ αἱ γυναῖκες ἔπεσον
μαζὶ μὲ τὰ παιδιὰ των
τὰ 'βάσταζον ὅμως σφιχτά
μέσα στὴν ἀγκαλιάτων

—

Τρομάρα μας 'φωνάζαν,
βοήθειαν ἐκράζαν!

—

Εἰς μάτην ὅμως τ' ἄφησαν!
μητέρες των ἐφύγαν
καὶ τ' ἄφησαν εἰς τὸ νερὸν!
δὲν ἤξευρον ποῦ 'πῆγαν!

—

'Ανατριχιάζω νὰ εἰπῶ
γιὰ 'κεῖνα τὰ παιδάκια!
ποῦ ἔπλεον μέσ' τὸ νερὸν
ὡς νεογνά πουλάκια

—

Μανούλα μα'σφωνάζαν
κ' οἰκτρῶς ἀνεστενάζαν!

—

Καὶ ἐφωνάζαν ἀλγεινῶς!
δὲν εἴμεθα παιδιά σας!
μὴ μὰς ἀφῆστε στὸ νερὸν
Πάρτε κ' μὰς κοντάσας!

—

Τί νὰ σᾶς κάμωμεν παιδιά!
ποία οἰκονομία;
Ποῦ νὰ οἱ τοῦρκοι ἔφθασαν
δὲν εἶνε ἐλπὶς καμμία!

—

Καὶ ἄλλαι μὲν τὰ 'κοίμισαν!
κ' ἄλλαι τὰ 'φχιονίσαν
καὶ τὰ 'κλειναν στὰ σπίτια των
κ' μοναχὰ τά 'φῆσαν!

Οἱ μαχηταὶ τί ἔκαμαν;
ἔξω ὅπου ἐβγῆκαν,
ὅλοι αὐτοὶ ἐγλύτωσαν:
πῶς! δὲν ἐσκοτωθῆκαν;

—

Οἱ μαχηταὶ διέσχιζον
μεθ' ὅλης τῆς ἀνδρείας.
τὰς Τουρκικὰς τὰς φάλαγγας,
λόχους καὶ διμερίας!

—

Καὶ τῶν Τουρκῶν ἐφαίνετο
πῶς ἄγγελοι 'περνοῦσαν!
καὶ ἔμειναν ἐμβρόντητοι
καὶ δὲν 'πυροβολοῦσαν!

—

Ποῦ εἶσθ' σεῖς ὦ γέροντες!
νὰ μὰς πληροφορῆστε;
νά! βλέπω μερικοὺς ἐδῶ!
πιάστε τους! 'ρωτῆστε!

—

Δακρύζετε ὦ γέροντες!
στενάζει ἡ καρδιά σας,
ἐβούλωσε τὸ στόμα σας.
ἐπιάσθη ἡ 'μιλιά σας!

—

Βόμβαι ἑξακοσόλιτροι
ἔπιπτον 'σὰν χαλάζι,
εἰς τὴν ἀνάμνησιν αὐτὴν,
τίς δὲν ἀναστενάζει;

—

Καὶ πλεῖσται σφαῖραι σιδηραῖ!
στοὺς δρόμους 'περπατοῦσαν
καὶ σώματα ἀνθρώπινα,
εἰς πέντε διαιροῦσαν!

—

Σκότια ξεχωριστὰ;
δῶθε, 'κεῖθε σκορπιστά!

Δὲν ἀθάνουν ταῦτ' ἀπὸ ξηρᾶς
ἀλλὰ κ' ἀπὸ θαλάσσης!
ποῦ νὰ ὑπάγῃς νὰ σταθῇς;
καὶ ποῦ νὰ ἡσυχάσῃς!

—

'Αλλ' ὅταν ἐπλησίασαν
οἱ μελαψοὶ ἐκεῖνοι,
τοῦ Ἰμβραὴμ καὶ Κιουταχῆ!
ἐτότε τί ἐγείνης;

—

Ὦ! ἔβαλαν τὰς κλίμακας
καὶ ἀνέβαινον τὰ πλήθη,
οἱ Ἄραβες καὶ οἱ 'Αλβανοὶ,
τὰ ἄγρια τὰ στίφη!

—

'Αθρόοι 'καβαλίκευσαν!
τῆς πόλεως τὸ τεῖχος,
τοὺς λαβωμένους 'τρόμαξεν
ὁ φοβερὸς ὁ ἦχος!

—

Στὴν πόλιν ἐσκορπίσανε!
καὶ ὅπου τοὺς ἀρέσει,
καὶ ἔπραττον τὰ αἴσχιστα
τὸ θῦσαι καὶ ἀπολέσαι!

—

'Εμβαίνουν εἰς τὰ σπίτια
καὶ εὑρίσκουν τοὺς ἀρρώστους
ὁ ἀχινάχης ἤτανε
ὁ μόνος ἰατρός τους.

—

Ἕνα παιδὶ εἰκοσαετὲς
δὲν θέλω νὰ τὸ εἴπω
ὄνομα καὶ ἐπώνυμον
αὐτὸ τὸ παραλείπω!

—

Ὦ! σκεπασμένον ἤτονε!
καὶ βαρειολαβωμένο,
τὰ χέρια εἶχε σαυρωτὰ,
σὰν τὸν ἀποθαμένο.

—

Οἱ Τοῦρκοι τὸ 'ξεσκέπασαν
κυττάζουν τὴν πληγήν του,
ἕνα χαρμπὶ τῷ ἔμπηξαν
στὴν 'ματωμένη ὀπήν του.

—

Ὤχ. μανούλα μου ἐφώναξε!
ποῦ εἶσαι; τί ἐγείνης;
δὲν μὲ ἔπαιρνες καὶ ἐμένανε
εἰς ποίους μὲ ἀφίνεις;

—

Καὶ ἄλλο τραγικώτερον
συνέβη σὲ μιὰ νέαν
ἐπίσης ἀνθηρὰν κ' αὐτὴν
στὸ πρόσωπον ὡραίαν!

—

Τί τρόμος τρομερώτατος!
νὰ λέγῃ ἂχ ἐμένα!
νὰ σύρηται μὲ τοὺς γλοττοὺς
τὰ πόδια της κομμένα!

—

'Ομύδρος τὰ ἐτσάκισεν!
στὸν τόπον δὲν τὴν ἄφησεν!

—

καὶ ἡ νεάνις δυνατά!
φωνάζει Τοῦρκ' ἐλᾶτε!
Σκοτώστεμε παρακαλῶ!
θεὸν ἂν ἀγαπᾶτε!

—

Καὶ τότες ἕνας 'Αλβανὸς
Πράγματι ἐλυπήθη!
στέκει καὶ τὴν πυροβολεῖ
καὶ στὴν στιγμὴν ἐσβύσθη

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καὶ ἄλλο τρομερώτερον!
συνέβ· εἰς μίαν ἄλλην,
καὶ ζῇ ἀκόμη εἶνε 'δῶ!
μὲ κούσου στὸ κεφάλι!
(Παλαιὸν κάλυμμα τῆς Κεφαλῆς.)

—

ὦ γραῖά μου τὶ ἔπαθες!
ἀλλοί μονον! στοχάσου!
Τί; ἔλαβες τὴν κεφαλήν
ἀνδρὸς σου στὴν ποδιά σου;

—

Καὶ τά μαλλιά τῆς κεφαλῆς
σοῦ 'δοσαν νὰ κρατήσῃς;
καὶ μὴν φοβεῖσαι σοῦ 'λεγον
νὰ μὴν λιποθυμήσῃς!

—

Τὶ λεοντόκαρδος γρηά,
ἀκοῦς νὰ ὑποφέρῃ;
καὶ νὰ κρατῇ τοῦ συζύγου της;
τὴν κεφαλὴν στὸ χέρι;

—

Τὸ πτῶμα τὸ ἀκέφαλον
τὸ εἶχεν ἐμπροστά της,
ἀντὶ κρασιοῦ τὸ ἔπλυνε·
μ' αὐτὰ τὰ δάκρυά της!

—

Καὶ τὰ παπούτσια τοῦ ἔβγαλαν
στὰ φόρεσαν ἐσένα;
καὶ αἴχμάλωτον σ' ἐπήρανε
σὲ 'πῆγαν εἰς τὰ ξένα;

—

Ταῦτα μᾶς 'πληροφόρησεν
εἰς Τοῦρκος καὶ αὐτόπτης!
ποῦ ἦτο μὲ τὸν 'Ιβραήμ,
στρατόν του τροφοδότης!

Τρεῖς ἡμέρας ἔκαμεν
ὁ 'Ιβραήμ νὰ ἔμβῃ
ἐσκέπτετο παρὰ πολύ,
κακὸν μὴ τοῦ συνέβῃ!

—

Οἱ στρατηγοίτου τῷ 'λεγαν
πῶς εἶνε σκοτισμένος
φοβεῖσ' ἀπὸ ὑπόνομον;
μὴ εἶν' ἡτοιμασμένος;

—

Ναί; τοὺς λέγ'ὁ 'Ιβραήμ
μεγάλη ὑποψία!
μήπως ἔχουν ὑπόνομον
καὶ γείνομεν θυσία.

—

ἂς περάσ'καὶ σήμερον,
αὔριον θὰ ἰδῶμεν!
τοὺς ἵππους ἑτοιμάσατε!
ἐπάνω νὰ 'ναβῶμεν!

—

Τὴν τρίτην καλορρίζικον
ἡμέραν 'γὼ τὴν ἔχω
ἐπάνω εἰς τὸν ἵππον μου,
ὡς νικητὴς θὰ τρέχω!

—

Καὶ ὅταν ἐξημέρωσεν,
ὅλοι ἑτοιμασθῆκαν,
εἰς τὴν σκηνήν τοῦ 'Ιβραήμ,
ἐκεῖ παρεταχθῆκαν!

—

βοὴ τυμπάνων ἀπ' ἐδῶ,
ὀργάνων ἀπ' ἐκεῖθεν,
ἐν μέσῳ δὲ ὁ 'Ιβραήμ,
στὴν πόλιν μας εἰσῆλθεν!

Διάβχοντο τὴν ἀγοράν,
οἱ ἵπποι χρεμετοῦσαν
καὶ ἔβλεπον τὰ πτώματα
καὶ δὲν τὰ ἐπατοῦσαν!

—

Ἔβλασαν ἕως τὸν Κουρμᾶν
οἱ ἵπποι ἀμιλάζαν,
καὶ δὲν ἐπήγαινον ἐμπρός,
τὰ πτώματα ἐκυττάζαν.

—

Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰβραήμ,
ἀμέσως διατάσσει,
καὶ ἀγχαρεία νὰ ἐλθῇ
τὰ πτώματα νὰ μάσσῃ!

—

Καὶ μὲ ὀργὴν ἐπρόσταξεν!
τὰ πτώματα νὰ μάσσουν,
καὶ μὲ ὕλας καυστικάς,
ἀμέσως νὰ τὰ καύσουν!

—

Σωρούς! σωρούς! τὰ ἔκαμαν!
πυρκαϊὰ ἀρχίζει,
τὸ στέαρ κάμνει μέγα φῶς,
τὴν νύκτα τὴν φωτίζει!

—

Ζῇ ὁ Θεός ἂς σᾶς εἰπῇ;
δὲν εἶνε γεγονότα;
πῶς ἡ Εὐρώπη σήμερον!
μᾶς ἐγύρισε τὰ νῶτα!

—

ὦ Φράγγοι στὰς καρδίας σας!
δὲν κατοικεῖ ἀγάπη!
δύο μόνον κατοικοῦν,
ὁ δόλος κ' ἡ ἀπάτη!

—

Δὲν ἦλθον λόρδοι Γερμανοί
καὶ ἐμάζευον τὸ αἷμα!

ἐκεῖ στὸ Μεσολόγγιον,
ποῦ ἔτρεχεν ὡς ῥεῦμα;

—

Τῆς Ἀλβιόνης γέροντας
μᾶς ηὔξησε τὸ ἔθνος
ὁ Γλάδστων μᾶς ἠγάπησεν,
ἂς ἤτονε καὶ ξένος!

—

Αὐτὸς δὲν τὴν ἐξήγησεν
ὅλην τὴν ἱστορίαν,
τὸ τῆς Ἑλλάδος γεγονὸς
μ' ὅλην τὴν θεωρίαν;

—

ἡμεῖς δὲν ἐδιώξαμεν
τὸν τρομερὸν τὸν Πέρσην;
δὲν ἐτρομάξαμεν ἡμεῖς
ὡς καὶ αὐτὸν τὸν Ξέρξην;

—

Αἱ μυριάδες τῶν Περσῶν
ἐδῶ στὴν Σαλαμῖνα
εἰπέτε! τί ἐπάθανε
Ἰούνιον τὸν μῆνα!

—

Τὰ ἀκοῦτε! τί ἐκάμανε
Πατέρες μας ἐτότες;
αὐτοῦ τοῦ τρομέροῦ Μαχμούτ,
τοῦ ἔσπασαν τὲς πόρτες,!

—

Πόρταν αὐτὴν τὴν ὑψηλήν,
πατέρες μας ἐχρημνίσαν;
κ' προστασίαν οὐδενὸς,
αὐτοὶ δὲν ἐζητῆσαν!

—

Πῶς δὲν εἴμεθα κ' ἡμεῖς
Παιδία! ἐκείνων τῶν πατέρων;
Ἕλληνες εἴμεθα κ' ἡμεῖς
τί ἄλλο περίπλεον;

Ἀκαδημία Ἀθηνῶν / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
0070000050663

Πάλιν ἂς μνημονεύσωμεν,
τοὺς ἥρωας κ' ἐφέτος,
ποῦ 'δώκανε τὴν ἐλευθερι̯ά;
εἰς τὸ μικρόν μας ἔθνος.

Σὺ, ὦ παντάναξ θεέ,
νὰ τοὺς τοποθετήσῃς,
συμφώνως μὲ τὰ ἔργατων
νὰ τοὺς εὐχαριστήσῃς!

Σχόλιον. Αὗτος ὁ στοιχὸς ἀνήκει εἰς τὴν δωδεκάτην σελίδα μετὰ τὸν δέκατον τέταρτον στίχον.

Καὶ ἔμεινε ἀκίνητος, καὶ ἤνοιξε τὸ στῆθος!
βαρεῖται 'δῶ παρακαλῶ αὐτὸ 'λεγεν στὸ πλῆθος.

ΤΕΛΟΣ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ